

Blyhornet

48. ÅRGANG • NR. 3 • SEPTEMBER 2019

BALLERUP HISTORISKE FORENING

Byhornet

48. årgang nr. 3, september 2019

Udgivet af

Ballerup Historiske Forening

Pederstrupvej 51-53

2750 Ballerup

www.balleruphistoriskeforening.dk

Redaktion:

Svend Jørgen Jensen

Tjørnevænget 39, 2740 Skovlunde

tlf. 44 91 91 97

svendjensen@lic-mail.dk

Tegninger:

© Kjeld Johansen

Tryk:

ABCtryk, Smørum, tlf. 44 97 10 80

ISSN 0105-6433

Museets åbningstider:

Søndag: 11.00-15.00

Tirsdag-fredag: 10.00-15.00

Museets telefon:

44 97 11 13

Forside:

Høstmarked i Pederstrup 2019.

Foto: Svend Jørgen Jensen.

Bagside:

Skueret på museets særudstilling

»Kongens jagtgilde«. Foto: Svend Jørgen Jensen.

INDHOLD:

Kongens jagtgilde

Svend Jørgen Jensen side 3

Kongens jagthus i Ballerup

Sara Kvist side 4

Mejeristen fra Måløv

Charlotte Holm Hansen side 8

Svampene

Finn Steffensen side 11

Folkeminder

fra Ballerup-Måløv Kommune

Svend Erik Jensen side 12

Familien Bendixen

Gerd Belhage side 16

Maleri af Skovlunde Station

Svend Jørgen Jensen side 18

Nyt fra foreningen

Gurli Lytzen side 22

Glemmer du, så husker jeg

Erindringstræf nr. 6

Hanne Nygaard side 23

Historisk Søndagssalon side 24

Nyt fra museet

Mette Jensen side 25

Høstmarked side 28

Skoletjenesten Pederstrup

Janus Clausen side 30

Skoven og jagten

Janus Clausen side 32

Kongens jagtgilde

Efterårets store satsning på Ballerup Museum har »Kongens jagtgilde« som tema. Gennem forskellige formidlingsformer fortæller museet historien om kongens jagter i Hareskoven og hans jagtgård i 1500-tallets Ballerup.

Indtil fredag den 20. december kan man i Skomagerhuset se udstillingen »Kongens jagtgilde«. Gennem et veldækket og stemningsfuldt skuebord fortæller udstillingen om kongens jagt, mad, spisevaner, selviscenesættelse og forskel mellem bonde og adel i renæssancen. I anledning af udstillingen har formidlingsinspektør Sara Kvist til dette nummer af Byhornet skrevet en artikel om kongens jagthus i Ballerup.

Til årets høstmarked i Pederstrup søndag den 1. september var temaet også kongens jagt. Som en del af markedet havde museet sammen med Skoletjenesten Pederstrup inviteret til kongens jagt på plænerne bag Ryttergården. Her kunne man få fornemmelsen af, hvordan det foregik, når kongen var på jagt i Hareskoven og holdt gilde på jagtgården i Ballerup.

Museet havde hyret seks adelsmænd fra Skuespilskompaniet. De holdt fægteskole og agerede på pladsen hele dagen. Man kunne også opleve en falconér, renæssancedans, jagtopvisning og et forrygende hesteshow. Skoletjenesten lavede mad på bål, og i »Kongens Kro« i Ryttergårdens stuehus solgte frivillige fra Ballerup Historiske Forening blandt andet historiske øl samt pølser og friskskåret skinke.

Arrangementet blev åbnet af borgmester Jesper Würtzen, formand for Kultur- og Fritidsudvalget Charlotte Holtermann og formand for museets bestyrelse Anja Holtze, der dog først måtte nedkæmpe de seks jyske adelsmænd, inden åbningen kunne finde sted. Se billederne fra høstmarkedet på foreningens hjemmeside og på side 28-29 her i bladet.

I løbet af efterårssæsonen planlægger museet flere aktiviteter med relation til temaet. Søndag den 17. november arrangerer museet og Ballerup Historiske Forening således en koncert med orkestret Danske Horn, der spiller på gamle instrumenter. Se mere om arrangementet inde i bladet.

Derudover tilbyder Skoletjenesten Pederstrup i efteråret kommunens skoler fire spændende læringsforløb om »Skoven og jagten«. Inde i bladet præsenterer historiker og koordinator Janus Clausen fra skoletjenesten forløbene, som eleverne kan prøve kræfter med som en del af Ballerup Børnekulturfestival.

I dette nummer af Byhornet har Charlotte Holm Hansen desuden skrevet om Palle Nielsen fra Måløv, der var mejerist på Måløv Mejeri i 1960'erne, og Gerd Belhage og Finn Steffensen er blevet inspireret af artikler i tidligere numre af Byhornet og har indsendt indlæg om henholdsvis familien Bendixen og orkestret Svampene.

Svend Jørgen Jensen

Kongens jagthus i Ballerup

SARA KVIST

For 400 år siden havde Frederik 2. (1534–88) og senere hans søn Christian 4. (1577–1648) et jagthus i Ballerup. Oprindeligt boede kongen i private værelser på herredsfogedens gård, når han var på jagt i området. Men da boligen brændte i 1586, beordrede Frederik 2. et særskilt jagthus med stald og gode værelser til sig selv, sin dronning og deres følge opført i sikker afstand til herredsfogedens nye gård og ildsted. Jagthuset lå

formentlig i det område, hvor Ballerup Rådhus ligger i dag. Da Christian 4. på sine ældre dage gik mindre på jagt i området, fik herredsfogeden lov til at drive kro i huset. Frem til 1970'erne lå der til stadighed en kro på stedet, dog i skiftende bygninger.

Kongens jagt

Kongernes jagt foregik på de kongelige vildtbaner i Hareskoven. Særligt Frederik 2. elskede at gå på jagt. Han

Kongens bord i museets særudstilling. Foto: Mette Jensen.

Vildsvinejagt.

byttede sig frem til store sammenhængende jagtområder i hele landet, og han ansatte de første skovriddere til at holde opsyn med vildtet. Dyrene var forbeholdt kongen og de adelige, og der var hårde straffe for krybskytteri. I Hareskoven jagede kongen blandt andet vildsvin, ræv og kronhjort. Imens han på den åbne hede jagede fuglevildt og hare.

Jagten foregik ikke blot for at skaffe vildt til middagsbordet. Det trænede også mændene i krigsdiscipliner som ridning og skydning, og så var det en vigtig del af det at være en europæisk renæssancefyrste. Når kongen nedlagde sit bytte med en dolk, udstrålede han mod, styrke og fyrstelig mægtighed, der evnede at tæmme selv naturen. At byttet blev jagtet af hunde, indtil det segnede af udmattelse, gjorde ikke kongens præstation mindre værdig.

Når kongen var i byen

I de døgn kongen var i byen, må den have været på den anden ende. Ballerup var nu rigets centrum med det

mylder af hoffolk, sendebud, diplomater og andre, som fulgte kongen tæt. Herfra sendte kongerne deres befalinger og styrede riget. For de lokale var det en oplagt mulighed for at få kongen i tale. I 1577 lykkedes det f.eks. bønderne fra Skovlunde at få nedsat deres landgilde (årlige afgift til jordejeren) efter et besøg hos Frederik 2. på jagtgården.

Kongens besøg betød også ekstra travlhed for bønderne. De mange folk og heste skulle have mad og drikke. Og så skulle bønderne stille som klappere til kongens jagt. I lange kæder gik de gennem skoven, mens de klappede. Larmen drev vildtet ind i den del af skoven, hvor der på forhånd var udsendt net, så det fornemme jagtselskab nemt kunne ramme. Til tider kunne jagten betyde skader på både bønder, deres marker og afgrøder. I sådanne tilfælde udbetalte kongen kompensation.

Bondens liv i Ballerup

I starten af 1500-tallet rystedes Danmark af to markante begivenheder:

Grevens Fejde, der var en blodig borgerkrig, og Reformationen, der officielt ændrede Danmark fra katolsk til protestantisk. De to begivenheder sendte chokbølger gennem det danske samfund, men ændrede ikke sonderligt på de danske bønders dagligdag.

I Ballerupområdet levede bønderne som deres forfædre før dem. De var fæstebønder. De ejede ikke selv deres jord, men måtte leje den af jordejeren. De fleste Ballerupbønder betalte deres årlige afgift, kaldet *landgilde*, til kongen, der ejede meget jord i området. Landgilden betaltes i naturalier, imens *hoveri* var det arbejde, fæstebønderne skulle udføre for jordejeren i løbet af et år.

Landsbyfællesskabet var omdrejningspunktet for bøndernes liv. Det var inden for det fællesskab, at bønderne dyrkede deres marker, havde deres sociale liv, hjalp hinanden og løste konflikter. Livet på gårdene fulgte årets gang med de samme årstidsbestemte

opgaver både inde og ude år efter år – kun afbrudt af højtidsfester og en sjælden gang imellem besøg af kongen. Et sådant besøg gav bønderne et usædvanligt udblik til resten af verden, som ellers kun var forundt de bønder, der solgte deres varer i København. Generelt var bøndernes liv begrænset til det område, hvor de var født. I Ballerupområdet var bønderne underlagt det sjællandske *vornedskab*, der betød, at hverken mænd eller kvinder måtte forlade det gods, hvorpå de var født, uden jordejerens tilladelse.

I landsbyen fandtes både rige og fattige bønder, men maden på gårdene bestod generelt af saltet eller røget kød og fisk, grød, brød, ost, frugt og grønt fra haven samt rigeligt med tynd øl til at skylle den salte mad ned med. Bønderne spiste med ske eller kniv, der altid sad i bæltet, og af træallerkner eller tykke skiver brød. Maden blev krydret med salt og krydderurter fra haven.

Vildsvinejagt.

Ikke alle retter på kongens bord kunne spises. Store opsætninger af skueretter, som blev fremstillet af en skuemester, blev sat på bordet udelukkende for at imponere.

Til bords med kongen

Renæssancekongerne Frederik 2. og Christian 4. søgte at udstråle magt, rigdom og eventyrlyst i alle aspekter af livet – også ved middagsbordet. Her blev gæster ved hoffet præsenteret for en total iscenesættelse af kongens storhed.

Dugen var af damaskvævet silke med kronens symboler, kongens initialer og måske også kongens stolthed – flåden til søs. Mindst 12 overdådige retter rigeligt krydret med eksotiske, enormt dyre krydderier fra Østen blev spist af det fineste porcelæn fra Kina og skyllet

ned med vin i farvede glas fra Italien.

Bordet var pyntet med eksotiske frugter og skueretter lavet af voks og gips, hvis eneste formål var at imponere – f.eks. ved at lade levende fugle flyve ud af vokspostejer. Også de spiselige retter var ekstravagant pyntet med forgyldning eller udstoppede dyr.

Når kongen var på jagt i Ballerup var måltidet nødvendigvis mindre prangende, men vildtet fra Hareskoven blev stadig tilberedt med østens krydderier, og kornet fra markerne omkring Ballerup blev til flot pyntede patéer.

Mejeristen fra Måløv

CHARLOTTE HOLM HANSEN

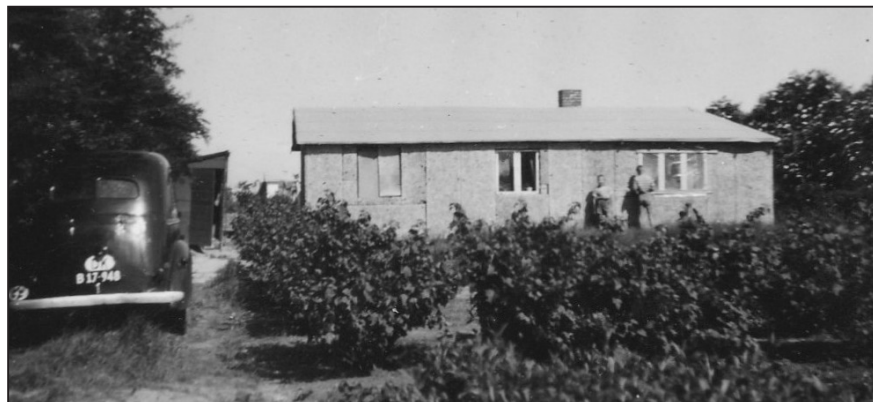
For noget tid siden interviewede jeg Palle Nielsen (født Jens Palle Nielsen), som bor i Aarup på Fyn, men var Måløvborger fra 1956–1972.

Palle blev født i Assens i 1948, og da han var otte år gammel, flyttede han med familien til Måløv, dvs. mor Anne-Lise Kjøller, stedfar Hans-Olaf og storebror Christian (1944–2016). Familien havde fået et godt tilbud på en byggegrund, og de fik bygget hus på Kratvej 37. Senere, da Palle var voksen, blev huset revet ned, og Palles bror byggede et nyt til sin svendepreve. Palles far var styrmand og sejlede mellem Sverige og Tyskland, og når faren var i København, så de en del til hinanden.

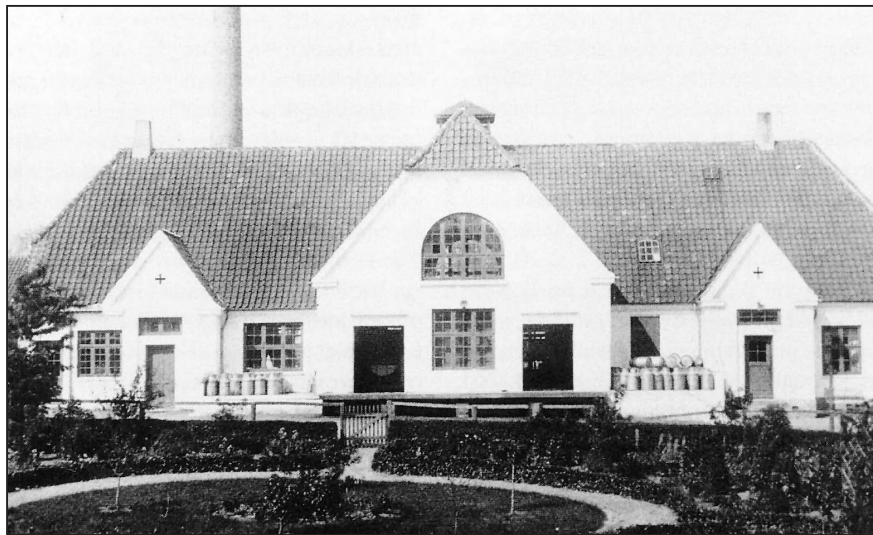
Barndom i Måløv

Huset på Kratvej var et lille hus på 40 kvadratmeter uden vinduer, vand og el de første år. Der var ikke mange penge at gøre godt med, så der var plastik for vinduerne, kakkelovn, petroleumlamper og Petromax-lamper. De måtte hente vand hos nogle bekendte, som havde en grund på Dyssemarken. Hos Palle havde de mange solbærbuske, ribs og jordbær, som de tjente lidt penge på, og med tiden kom der mere moderne varme og lys til det lille hjem.

Palle gik i 1. klasse på den gamle stråtede rytterskole, men da den brændte, blev børnene hver dag kørt med Lundsteens busser til Kirstinelund i Ballerup. I mellemtiden blev en ny skole bygget i Måløv.

Palle med sin storebror Christian foran huset på Kratvej 37, 1956.

Måløv Mejeri i 1930'erne. Mejeriet blev oprettet i 1912. Det lukkede i 1973, hvorefter kommunen overtog bygningen og indrettede den til bibliotek.

Palle husker, at han senere hen havde mange forskellige småjobs i byen. Han stod i en blomsterbutik på Kratvej, hjalp med klokkeringning i Måløv Kirke og var bydreng hos Victor Petersen på Måløv Hovedgade, hos slagter Rasmussen og slagtermester Morten Lindhardt (Måløv Hovedgade 52). Hos slagter Roos kan Palle huske, at konen var meget påpasselig med at spare og genbruge ting. F.eks. strøg hun papir og brugte det igen og igen.

Måløv Mejeri

Efter sin skoletid startede Palle som konstabel i Jonstruplejren og derefter som konstabel på Flyvestation Værløse. Efter fire år ved forsvaret kom Palle til Måløv Mejeri, det nuværende kulturhus, hvor han arbejdede som mejerist (ikke uddannet), indtil han i

1972 flyttede til Jylland med sin kone Solveig. De blev gift i Ganløse i 1968 hos sognefogeden.

Palles mor og hustru arbejdede også i mejeriet, så det var et rigtigt familieforetagende. Bestyreren hed Aage Hansen, og han boede med sin familie i den røde villa ved siden af mejeriet. Blandemesteren hed Christian, og førstemejeristen hed Benny Larsen. Sidstnævnte boede med sin kone på Liljevangsvej. Da Palle på et tidspunkt boede på Måløv Hovedgade 72, på 2. sal (dengang hed det Måløv Byvej), kunne han og Benny glo lige ned på deres arbejdsplads.

Arbejdet på mejeriet startede kl. 5 om morgenen, hvor de store vaskemaskiner skulle gøres klar til at vaske flasker af. Derefter blev de store kokekar startet op. Dem var der seks af. Fire af dem

var til at koge chokolademælk i flasker, og der kunne være omkring 400 flasker i hver. De sidste to kar var til eksportfløde, og i dem kunne der være omkring 600. Flaskerne til fløde var jo en del mindre end dem til chokolademælk. Benny og Palle nåede at få tappet de to første kar inden kl. 6, og så kunne de gå hjem og få morgenmad.

Kl. 7 mødte de så op sammen med pakkedamerne og fik lavet resten af chokolademælken og eksportfløden. De passede pakkelinjen, tømte kogekarrene og kørte kasserne på lager, hvor de blev afhentet til middag af Enigheden i København.

Efter at Benny og Palle havde gjort rent og klar til næste dag, var det fyraften ca. kl. 11.30. Det kunne have sine fordele at have så tidligt fri. Palle kørte så varer ud for Jørgen Andersen.

Fritidsinteresser

Palle har mange gode minder fra byen og fra Måløv Boldklub, hvor han spillede fodbold, men den største idrætsgren var nu skydning. Der blev tilbragt mange gode timer i Måløvs skytteforening. I mange år havde foreningen skydebane på Måløv Kro, men den blev lukket, da der var skudt hul i muren ind til Arne Stubbes værksted. I stedet fik foreningen lokaler i beskyttelsesrummene under Måløv Skole. Skydebanen her var 15 m, men der var også en på 50 m og en på 200 m på vejen ud til Knardrup.

Palle legede en del med Søren og Merete Feheren fra Fredegården. Merete gik en klasse over ham. Der kom en sadelmager til gården. Han skulle bo i højre side af gården, så den gamle kostald blev revet ned. Palle kan huske,

at man på Brydegården skar papirruller af mærket Edet.

Op ad kirkemuren lå et lille husmandshus, hvor der boede en mand der hed Andreas Larsen. Han havde en lille andedam, og huset kom i folkemunde til at hedde Andefars Hus. Hvis man stod oppe på kirkegården, som lå ret højt, kunne man banke på Andefars hustag, og det var der nogle drenge, der drillede ham med. Det nuværende børnehus på Liljevangsvej blev også tidligere kaldt for Andefars Hus, for det var her det gamle hus lå før.

Jylland og Fyn

Som nævnt flyttede Palle med Solveig til Jylland i 1972. Her kom han blandt andet til at arbejde som mejerist på ostelageret på Vejen Mejeri og med transport af kugletanke og kornsiloer for Tunetanken.

I 1981 flyttede de til Fyn, og efter så mange år føler Palle sig som rigtig fynbo nu. De fik også tre børn, Henrik, Karina og Mikael. På Fyn har Palle arbejdet på et savværk, på lager og hos firmaet Okin, som fremstillede hævesænke borde og også havde en afdeling for golfudstyr. Nok ikke helt tilfældigt, at Palle arbejder som greenkeeper på en golfbane i dag.

Tak til Palle for historier fra hans liv og lån af billeder.

PS Palle vil gerne høre fra tidligere skolekammerater; så ring til mig (tlf. 26832810) for Palles kontaktoplysninger.

Svampene

FINN STEFFENSEN

Jeg har med stor interesse læst jeres artikel om gartneriet på Jonstrupvej og vil gerne komme med et bidrag til historien.

Orkestret Svampene, som jeg i en årrække var med i, havde øvelokale i den tidligere frokoststue/pakkeri på det nedlagte gartneri, og det blev flittigt brugt. Navnet Svampene fandt vi på, da vi øvede i et champignongartneri. Navnet var ikke så pralende som at hedde Champignonerne. Det kunne vi ikke leve op til.

Svampene startede på Ejbyvej 111 på et gartneri, hvor vi havde vores første øvelokale. Nogen kendte nogen, og nogen kendte nogle andre, og så mødtes vi på Ejbyvej og begyndte at spille sammen.

Da vi blev sagt op, flyttede vi til Jonstrupvej 119 og lejede frokoststuen/pakkeriet, som vi så delvis byggede om. Ud med borde og hvad der ellers var, og så gik vi i gang. Vi fik loftet malet sort og væggene i en rød nuance. Vi fik også bygget en bar, og så var øvelokalet klar til brug. Vi startede i slutningen af 1975 og havde lokalet til begyndelsen af 2000.

Når vi kørte ind fra Jonstrupvej, var det på venstre hånd. Det var det sidste hus, lige før man kunne dreje ind mellem alle husene, som dengang rummede en masse bilreparationsværksteder og andre handlende. Jeg husk-

er, at der var en blikkenslager, som vi lånte en grill af, og mange andre.

Der var en egen lugt i det lokale, lidt muggent, men det generede ikke os. Der kom mange mennesker på besøg, da det for os var en slags smugkro. Der kom nogle mennesker en gang imellem, for, som de sagde: »Så kan man lugte, hvor vi har været.« Det var måske en måde at bedrage konen på, når man havde været andre steder.

Der har igennem tiden været flere forskellige medlemmer i orkestret, hvor mange af dem desværre er faldet fra, men fra 2001 havde det følgende medlemmer: Finn Steffensen (bas), Per Albin Sørensen (tenor & sopransax), Jørgen Artby (trompet & klaver), Bent Erik Pedersen (guitar), Erik H. Sørensen (klarinet & altsaxofon) og Bent Erik Sørensen (trommer).

Vi øvede en gang om ugen. Jeg kan ikke huske, om det var mandag eller onsdag. Vi spillede traditionel jazz, og vi spillede overalt, ikke kun i Ballerup. Vi spillede i Baltoppen, på festivalerne i Ballerup, i loen i Pederstrup, og vi spillede på værtshuse i København og en masse andre steder.

Vi har også indspillet en CD i 2001 efter, at vi flyttede fra Jonstrupvej og fik øvelokale på Grantofteskolen i Ballerup. Den sidste gang vi optrådte, var til Baghusets 25 års jubilæum i 2009.

Ballerup-Måløv lokalhistoriske arbejdsgruppe udgav i 1972 hæftet »Folkeminder fra Ballerup-Måløv Kommune – dagligdag, fester, højtider, sagn, tro, gamle viser« med noter og bemærkninger.

Arbejdsgruppen var en samling borgere, der var interesserede i at klarlægge kommunens historie gennem studier af arkivmaterialer, interviews med ældre borgere, samt at dygtiggøre sig på det lokalhistoriske område ved deltagelse i kurser, ekskursioner m.v.

I det følgende bringes tre citater fra hæftet, der i dag befinder sig i Ballerup Museums arkiv. Jeg har bearbejdet teksten fra gammel retskrivning til et mere nudansk skriftsprog.

Man har tidligere kunnet læse et af de omtalte folkeminder i Byhornet 47. årgang nr. 1, januar 2018.

*Svend Erik Jensen
registrator ved Ballerup Museum*

Ardt – efter begravelse

Da jeg tjente som dreng i Måløv 1840 eller 1841, var der begravelse fra en af gårdene i byen, og her mødte det egentlige følge af slægt og jævnbyrdige til begravelseskildet, men al byens og egnens befolkning skulle have del i gildet. Karlene fra gårdene, der havde ringet kirkeklokkerne, indsiddere, tjenestedrenge og andre lignende, som ikke havde været med til den rigtige begravelse, kom efter indbydelse sammen i en anden gård i byen om aftenen, når der var syslet og fodret, og al dagens gerning var endt, og her var jeg med. Vi blev beværtet med skåren mad, øl, brændevin og tobak, så meget vi ville nyde, og det gilde kaldte de »ardt«.

Der var ingen sorg at mærke, alle var muntre og glade. Danset blev der ikke, men spillet kort og fortalt historier til langt ud på natten.

Til at sætte liv i selskabet var ingen bedre end Gottlob Werder, bødkeren fra Ballerup, der var både selvskreven og selvbuden, men altid velkommen ved sådanne lejligheder. Han havde rejst meget og bl.a. været i Rusland og var en god fortæller, men det kan godt være, at han smurte vel tykt på. Nu bruges »ardt« ikke mere.

Meddeler: Chr. Larsen, Vanløse

Optegner: Chr. Weiss

Sammenlign. Troels Lund »Dagligt Liv i Norden i det 16. Aarh.« 2. udg. XIV side 265 »Arrel« og side 189 »Artiv«.

Da nissen blev narret

En dag gik ejeren af Lillevangsgård op forbi Stuvehøj, hvor han mødte den gamle nisse fra højen.

De handlede og kom overens om, at det ene år skulle ejeren have toppen af det, der blev sået, og nissen roden, medens ejeren det næste år skulle have roden og nissen toppen. Det var nissen godt tilfreds med.

Det første år såede ejeren sæd i sin jord – og så fik nissen roden. Det næste år lagde han kartofler i sin jord. Kartoflerne fik han selv, medens nissen måtte nøjes med toppen.

Gengivet i Ballerup-Måløv Avis nr. 36 for 8. september 1926 ved Axel H. Pedersen.

Hvorledes Måløvs karle standsede bedefodertyverierne

For 100 år og længere tilbage i tiden var det en plage for dem, der boede langs landevejene, at mange vejfarende om sommeren så snart der blev noget grønt, der var stærkt nok, at de kunne skære af det, tog deres bedefoder*) der. De begyndte med rugen, så græsset og derefter de andre kornsorter. Der kunne være store pletter, som således var skåret væk.

En sommer i 1850'erne besluttede Måløv karle at sætte en stopper for. De lagde sig i skjul langs Frederikssunds landevej, og når så en havde fået skåret sig et bundt og kom ud på vejen for at læsse det på vognen, var der straks nogle karle, der tog ham i nakken, så han måtte aflevere det. Så fik han en lille hvisk, som han måtte give 1 mark for, for hvis han ikke ville det, så blev han bragt til sognefogeden, som tyv, så de foretrak at ofre marken. Det var fordi at de ikke måtte tage penge af ham for ikke at melde ham, thi det var strafbart,

hvis han meldte dem, men de havde lov til at sælge ham lidt bedefoder. De penge de på den måde fik ind brugte de til at holde gilde for.

Så var der engang, de fik fat i sådan en synder, viste det sig, at det var en karl, som havde tjent i byen for få år siden, så de fleste kendte ham. Der blev gjort noget grin med ham, og han slap så med 8 skilling. En anden dag de kom efter ham tabte han af forskrækkelse bedefoderet med et »åh«, men derfor måtte han alligevel af med marken.

Så var der to drenge, 13-15 år, de sagde, at de ingen penge havde, så måtte de af med kapperne, den ene var ny den anden gammel, de skulle så indløse dem hos sognefogeden, når de kørte hjem om aftenen. Da de så kom om aftenen, sagde de, at de havde kun 1 mark og ville have den nye, og var i det hele taget meget frække, så

sognefogeden blev vred og sagde, at hvis deres fader ikke kom og indløste dem, blev de dagen efter sendt ind på birket**) og meldt for tyveri. Faderen kom og indløste dem ud på aftenen, og til straf måtte de bære kapperne på nakken gennem byen, hvor ungdommen havde forsamlet sig.

Siden den sommer var der ingen, som stjal bedefoder på Måløv marker.

**) bedefoder = foder som hestene får (i mulepose), når der hviles under arbejdet.*

***) birket = en retskreds uden for den almindelige herredsretsdeling eller retskreds, der i ældre tid var udskilt fra de almindelige retskredse (herredernes), og som havde sit eget ting.*

Optegner: Jacob Gren, Arnberg, Herning, 1962.

Tegning: Kjeld Johansen.

**FLYTNING AF
MØBLER UDEN
PROBLEMER
FORDIG...**

Åbningstider
Man-fredag 10.00-17.30
Lør-søndag efter aftale

**Ta' målene med og
gør en god handel
Vi glæder os til, at se dig!
gulve – tæpper – gardiner**

Kvalitet til små beløb
- så ta' ud i...

tæppe køb.dk

Tempovej 28 · 2750 Ballerup · 5177 1704
Os med den allerbedste service...

Ring efter tæppebussen, Vi kører ALLE dage 8.00 - 20.00

Familien Bendixen

GERD BELHAGE

Efter at have læst Finn Bendixens historie i det igen fine blad (Byhornet 48. årgang nr. 1, februar 2019) fik jeg trang til at komme med en ekstra vinkel på familien Bendixen.

Min fader, Eskild Krog, kom med sin familie fra Fyn til Brønshøj, da min far skulle i tredje klasse. Der fik han to gode kammerater, Frode Bendixen og Max Rasmussen. De holdt sammen de næste år, indtil Frode og Max kom i mellemskole (nu 6. klasse), og min far gik videre i den almindelige klasse i sjette og halvårs-syvende. Deres fædre havde penge og råd til uddannelse, hvilket min farfar ikke havde.

Efter konfirmationen i efteråret måtte min far finde et arbejde. Han så i avisen, at grev Wedel Wedelsborg søgte en kammertjener, og den da 13-årige meddelte sin mor, at den ville han have. Hun rystede på hovedet over det forslag, men gik alligevel med ham ind til grev Wedel Wedelsborgs bolig i København.

Greven så på den lille dreng i matrosteøj, talte med ham og moderen og ansatte ham. Så kom Eskild med til Wedelsborg på Fyn, hvor han klarede sig fint de næste år. Min oldefar på Mols, hvor han havde en gård, døde, og farfar fik da en lille arv, hvorpå han spurgte sine sønner, om en af dem ville læse til et eller andet. De to ældste havde håndværkeruddannelse og

sagde nej tak, men min far sprang til. Greven kunne ikke forstå, at Eskild ville forlade sin gode stilling, men det ville han. Han kom til København og begyndte på Blågård Seminarium.

Og hvem dukkede op der året efter? Det gjorde Frode og Max. Stor glæde, og det gamle venskab blev genoptaget. Samtidig fik de tre andre seminarister som venner og dannede en l'hombrekklub.

Alle fem blev ansat i København og fik sig efterhånden koner, som heldigvis også kunne sammen. Igennem mange år mødtes de hver fjortende dag, spillede kort (mændene) og snakkede og hyggede sig. Det blev lidt hårdt i de barske snevintre under krigen, men de holdt fast, og ungerne, der kom til efterhånden, fik kaldt flokken for onkler og tanter.

Der gik et skår i det, da Frode og Mitzi gik fra hinanden, men efter nogen tid fik vi så en tante Karen. Hun var sød ved mig, der var tynd og genert, og hun faldt fuldstændig for min kønne lyskrøllede lillesøster (12 år yngre end mig). Da Bendixens danseskole begyndte i Ballerup, var vi straks med. Jeg blev lærer på Husum skole til at begynde med og var der sammen med Frode, som stadig havde nogle timer der. Det var trygt at kende en af »de gamle«.

Så blev jeg gift, og året efter fik vi en søn. Når jeg var syg, var tante Karen

Karen og Frode Bendixen afholder danseturnering på Ballerup Kro 1957.

straks klar til at passe barn i nogle timer. Det viste sig at være »smitsomt«, for året efter blev Kim Bendixen født. Han blev lagt i en vugge, som fru Louis (deres musikledsager på danseskolen) lige havde brugt til sin søn. Fint! Da vi året efter fik vores søn nummer to, arvede vi vuggen. Godt med gode venskaber.

Da vores drenge blev tre år, startede de selvfølgelig til dans hos tante Karen, og når hun spurgte dem: »Kommer du til efteråret?« ja, så var det klart, at det gjorde man – i 10 år. For hvem kunne sige nej til hende?

Spilleklubben fortsatte som før. Dog måtte Karen og Frode indimellem blive væk, for danseskolen skulle jo passes. Desværre døde en af vennerne kun 56 år gammel, men de andre blev ved. De fortsatte også med at komme hos hinanden, når der var festlige lejligheder, som f.eks. Bjarne og mit bryllup, runde fødselsdage, sølvbryllupper osv., og

hvilke taler blev der ikke holdt. De var fulde af humor, så det var en fryd.

Sammenholdet varede ved, så længe de levede. Flere blev over 80 år, men længst levede Frode og Karen, der blev henholdsvis 88 og 79 år. Og tænk, at de tre drenge, der blev venner i tredje klasse kunne holde venskabet ved lige, til de blev 72 år (Max), 82 år (Eskild) og Frode. Det var venskab. Og det har de næste generationer haft glæde af. Tak for det.

Min mand Bjarne og jeg er så ærgerlige over, at vi ikke fik hørt Finn fortælle, for ham har vi, og især min søster, set ret meget til. Han har været barnepige nogle aftener for vores drenge, og jeg har hjulpet nogle gange med matematik, og han har inviteret os og ungerne med ind i Bonbonland, så derfor ville vi godt have hørt ham fortælle. Men dette var så også en bid af Bendixen-historien.

Carlo Jacobsens maleri af Skovlunde Station, som Ballerup Kunstforening har overdraget til Ballerup Museum. Foto: Mette Jensen.

Maleri af Skovlunde Station

SVEND JØRGEN JENSEN

Onsdag den 20. februar 2019 havde Ballerup Museum og Skovlunde Kulturhus arrangeret et offentligt møde på biblioteket. Formålet med mødet var museets indsamling af lokalhistorisk stof om Skovlunde Centret. Efter mødet viste en af bibliotekets medarbejdere museumsinspektør Mette Jensen og formidlingsinspektør Sara Kvist et maleri, der hang på væggen i den tidligere personalefrokoststue.

Maleriet forestiller Skovlunde Station i snevej og er malet af teatermaleren Carlo Jacobsen i 1947. På dette tidspunkt var jernbanen ensporet,

og på sydsiden af jernbanedæmningen ser man på maleriet en trappe, der førte op til perronen. Trappen var bygget af jernbanesveller. På maleriet ser man endvidere en rød træbygning, hvor der var billet salg og posthus. Endelig ses en stor, hvid villa, der blev kaldt »Wimbledon«.

Medarbejderen spurgte Mette og Sara, om de kendte noget til maleriet og dets historie. Det gjorde de ikke, men Mette tog et foto af maleriet og spurgte undertegnede, om jeg havde nogle oplysninger om billedet. I det følgende har jeg forsøgt at beskrive, hvad jeg ved om maleriet.

Som redaktør af Byhornet har jeg to gange bragt et foto af maleriet i bladet, nemlig i 26. årgang nr. 3, september 1997 og i 37. årgang nr. 2, juni 2008. Jeg havde imidlertid aldrig set maleriet i virkeligheden.

Da jeg i 1996 samlede stof om Skovlunde Station til en artikel i Byhornet, henvendte jeg mig til William Dancker-Jensen, der på dette tidspunkt var leder af Jernbanemuseet i Odense. Han oplyste mig om, at forhenværende baneområdechef Ernst Seemann sandsynligvis kunne fortælle noget om stationen. Efterfølgende kontaktede jeg telefonisk Seemann, som jeg havde en længere samtale med.

Ernst Seemann boede på Krogagervej i Sorø. Han oplyste, at hans far, Karl Seemann, den 1. september 1943 blev ansat som bestyrer ved Skovlunde Bil-

letsalgsted, som stationen benævntes dengang. Faderen havde i et par år forinden været konstitueret i stillingen. Han havde siden 1. juni 1917 gjort tjeneste rundt om på Sjælland. Den 1. oktober 1922 blev han overportør ved Herlev Station, hvor han siden havde gjort tjeneste som trafikekspedient, indtil han blev konstitueret som bestyrer af Skovlunde Station. Karl Seemann boede med sin kone, Anna Seemann, i Herlev, indtil den nye tjenestebolig i Skovlunde blev færdig til indflytning.

Ernst Seemann fortalte videre, at hans far afløste Karl Jensen på Skovlunde Station, fordi forgængerens, der var togføreruddannet, ønskede at genoptage arbejdet som togfører. Faderen havde en medhjælper, der hed Kristoffersen. Karl Seemann og hans familie boede i stueetagen i »Villa Wimbledon«, der lå

På dette fotografi, der må være taget oppe fra perronen, ses de samme bygninger som på Carlo Jacobsens maleri: »Villa Wimbledon« og den røde træbygning, hvor der var billetsalg og posthus.

ved siden af stationen, mens medhjælperen boede sammen med sin kone på første sal. De to ægtepar skiftedes til at passe stationen.

I løbet af telefonsamtalen fortalte Ernst Seemann desuden, at han havde et maleri af stationen. Hans far havde fået eller købt maleriet af Carlo Jacobsen, der havde malet det. Jeg spurgte ham, om han ville være venlig at tage et foto af maleriet og sende det til mig, hvilket han gjorde. Fotografiet nåede imidlertid ikke frem, så jeg kunne bringe det i forbindelse med min artikel i Byhornet 1997:2, men det kom i stedet med i det efterfølgende nummer af bladet.

Desværre var kvaliteten af Ernst Seemanns fotografi af maleriet ikke så god, og en af mine venner, som bor et stykke uden for Sorø, tilbød derfor at tage hen til Ernst Seemann og affotografere maleriet endnu engang. Hans foto blev heldigvis bedre, og billedet blev som nævnt gengivet i Byhornet 2008:2.

Dette nummer handlede om teatermaleren og scenografen Carlo Jacobsen, som museet på dette tidspunkt arrangerede en særudstilling om. Carlo Jacobsen var i mange år ansat hos Nordisk Films Kompagni, hvor han skabte dekorationerne til en lang række stumfilm. Senere kom han til ASA, hvor han i 1940'erne lavede dekorationer til flere af filmselskabets film. Han købte et stråtekt hus i Skovlunde, og her boede han sammen med sin kone fra 1941 til 1958. I denne periode tegnede og malede han flere af bygningerne i landsbyen blandt andre stationen, smedjen og de to købmandsforretninger, og på hans foranledning blev

flere af udendørsscenerne til filmene »En Pige uden Lige« og »Ebberrød Bank« optaget i Skovlunde. Begge film blev produceret og havde premiere i 1943.

Da vi skulle arrangere særudstillingen om Carlo Jacobsen, forsøgte jeg at ringe til Ernst Seemann for at høre, om museet kunne låne maleriet af Skovlunde Station til udstillingen. Det var hans kone, der tog telefonen, og hun fortalte, at hendes mand var død, og at hun selv var flyttet i en beskyttet bolig, der lå ved siden af et plejehjem i Sorø. Det lykkedes ikke for museet at låne maleriet til udstillingen, og jeg har tit tænkt på, hvad der var blevet af det. Jeg blev derfor meget glad for at høre, at det var dukket op i Skovlunde Kulturhus. Lokalhistorisk er det utrolig interessant, dels på grund af motivet, dels på grund af maleren.

Det viste sig, at det var Ballerup Kunstforening, der på et tidspunkt havde modtaget maleriet. Ernst Seemann havde en søn, der boede i København, og det er sandsynligvis ham, der har afleveret maleriet på Skovlunde Bibliotek efter morens død. Kunstforeningen har nu venligst overdraget maleriet til Ballerup Museum.

Museumsinspektør Mette Jensen oplyser, at museet har sendt maleriet til en konservator hos Bevaring Sjælland. Konservatoren vil rense det, reparere et lille hul i lærredet og spænde det op på rammen igen. Rammen bliver desuden repareret for skrammer. Det forventes, at maleriet er tilbage på museet igen efter sommerferien. Museet planlægger at lave et lille udstillingsspot med det i løbet af efteråret.

HALLGREN ADVOKATER

Bydammen 8 • 2750 Ballerup

"Vi skaber resultater ved at gøre jura forståeligt"

Hallgren Advokater er et moderne generalist advokatkontor med et ungt team af højt kvalificerede medarbejdere. Gennem nytænkning og en innovativ tilgang til sagsbehandlingen rådgiver vi såvel erhvervsvirksomheder som private indenfor en lang række juridiske fagområder.

Nærhed, åbenhed og tydelige resultater er elementer, som kendetegner samarbejdet med vores klienter.

Tag Hallgren Advokater med på råd. Det kan være første skridt til at komme sikkert og trygt i mål.

**Få svar på dine spørgsmål eller book et uforpligtende møde
Vi giver gerne en kop kaffe**

**Ring til os på telefonnummer 4497 1414
Skriv til os på mail@hallgrenadvokater.dk**

FORENINGEN

Bestyrelsen har besluttet igen at indføre, at medlemmerne kan komme gratis med til arrangementer, hvor vi er medarrangører. Det gælder f.eks. Historisk Søndagssalon den 17. november. Her har vi planlagt et spændende musik program sammen med Ballerup Museum. Se nærmere annonceringen på side 24 her i bladet.

Ballerup Historiske Forening var medhjælpende, da museet og Skoletjenesten den 1. september kaldte ind til Høstfest i Pederstrup.

Vores næste Erindringstræf bliver afholdt i loen på Ryttergården den 6. november. Se indbydelsen på modstående side. Det var på grund af renovering, at

vi måtte aflyse i maj måned i år. Derfor glæder vi os ekstra til at se jer alle til november.

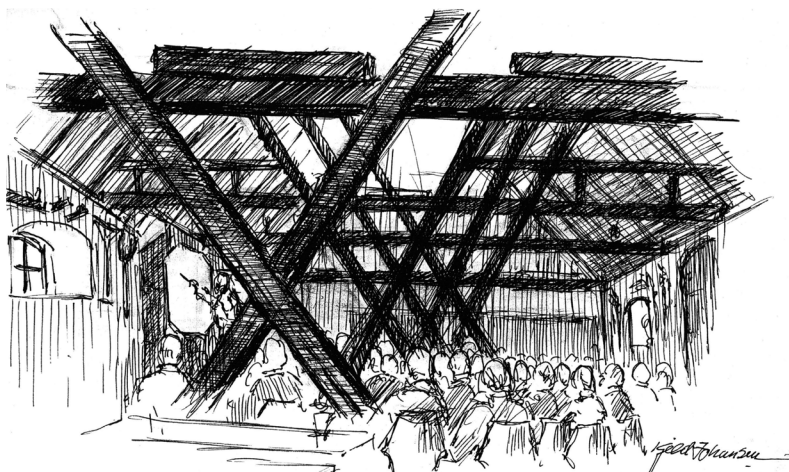
Interessen for Ballerups fortid og kulturelle minder har i den grad bredt sig. Det mærker vi, der kommer i Pedersstrup, jævnlgt. Så jeg tænker med taknemlighed på dem, der grundlagde vores forening og startede i 1936.

Disse borgere fulgte deres ideer og fortsatte trofast i mange år derefter med at passe samlingen og registrere gaver og fund – skænket til foreningen og senere til museet til stor glæde for os!

På gensyn i Pederstrup
Gurli Lytzen

Frivillige fra Ballerup Historiske Forening stod for »Kongens Kro« på høstmarkedet i Pederstrup den 1. september. Foto: Svend Jørgen Jensen.

Glemmer du, så husker jeg

*Erindringstræf nr. 6
onsdag den 6. november 2019 kl. 15–17
i loen på Ryttergården*

Så forsøger vi igen efter vores afflysning i maj måned. Ballerup Historiske Forening inviterer til erindringstræf i loen på Ryttergården i Pederstrup.

Til det aflyste møde i maj måned havde vi lavet en aftale med en »gammel« Ballerupper John Larsen, som har boet i Ballerup siden 1936. Han vil komme denne gang og fortælle om sit liv i Ballerup og hans mor, Asta Larsen, som havde det første ismejeri på Hold-an Vej 26.

Derefter vil vi gå en »virtuel« tur igennem Hold-an Vej/Stationsvej for at se og snakke om de butikker, som har ligget der. Vi håber, der vil komme nogen, som har godt kendskab til de gamle butikker, så vi kan få en god dialog om det gamle Ballerup. Hvis I har nogle billeder, vi må låne, kan I kontakte Hanne Nygaard på mail: hanne.newgaard@gmail.com eller tlf. 201310630.

Det er ikke nødvendigt at tilmelde sig, hvis man vil komme og høre erindringer. Man skal bare møde op. Hvis man kender nogle andre, der har lyst til at deltage, er man velkommen til at tage dem med.

Danske Horn

*Historisk Søndagssalon
søndag den 17. november 2019
kl. 14.00-17.00
i Ryttergårdens stuehus*

Ballerup Historiske Forening og Ballerup Museum inviterer i forbindelse med temaet »Kongens jagtgilde« til en koncert med orkestret Danske Horn. Orkestret, der er et 10 mands ensemble, fører dig til denne søndagssalon på en musikalsk tidsrejse. Ensemblet spiller på originale gamle danske mes-singinstrumenter og efter gamle nodebøger, der har været brugt i garnisons-byerne, og musikerne forsøger at genskabe det danske klangideal, der har været kendetegnende gennem generationer. Musikstykkerne suppleres af billeder og fortællinger om musikken og perioden. Undervejs serveres kaffe og kage og forfriskninger.

En del af orkestrets medlemmer er ældre musikere, der har lært denne sær-lige danske musikalske tradition af generationerne før dem gennem deres virke i Det Kongelige Kapel og Den Kongelige Livgardes Musikkorps. Den anden halvdel af orkestret er næste generation, som gennem Danske Horn nu griber stafetten og fører den særlige danske musik, de særligt klingende danske horn og ikke mindst det musikalske håndværk i at frembringe den særligt danske klang videre.

Arrangementet varer 1½ time plus pause.

Pris: 108 kr. inkl. billetgebyr samt kaffe og kage. Billetter kan købes på <https://www.billet.dk/historisk-sondagssalon-danske-horn#bio>

Medlemmer af Ballerup Historiske Forening har gratis adgang til arrange-mentet, men tilmelding er nødvendig til Jette Garder fra tirsdag den 1. okto-ber på gardermorild@gmail.com eller telefon 23404501. Man bedes melde afbud, hvis man bliver forhindret i at deltage.

NYT FRA MUSEET

I løbet af sommeren har vi lagt programmet for efterår og jul på museet. Programmet kan ses på hjemmesiden www.ballerupmuseum.dk under »Det sker«. Vi har haft en sommer med mange besøgende blandt andet fordi TV2 Lorry kom på besøg på museet i juli. Bag kulissen er vi i fuld gang med at forberede renovering af udstillingen på Lindbjerggård og indrette nyt magasinlokale på Østerhøjskolen. Siden sidst har vi fået et par genstande af lokalhistorisk karakter – her har jeg valgt at beskrive en, der har relation til forstadens historie. Sidst men ikke mindst har vi i løbet af sommeren sagt velkommen til flere nye ansigter.

Kongens jagt og børnekulturfestival

Henover efteråret formidler vi historien om kongens jagtgård i 1500- og 1600-tallets Ballerup. Dette gør vi dels gennem udstillingen »Kongens jagtgilde« og via forskellige arrangementer og aktiviteter. Historisk Søndagssalon i november er ligeledes en del af temaet (se beskrivelsen af søndagssalonen på modstående side).

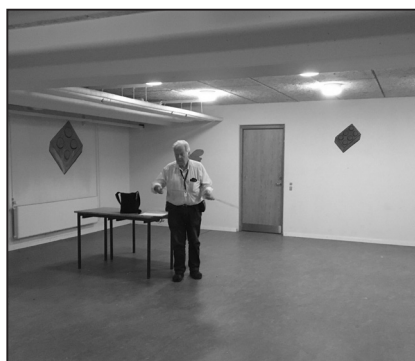
Fortællingen om kongens jagtgård indgår også som en del af Ballerup Børnekulturfestival, der strækker sig fra sommerferien til og med efterårsferien. Museets efterårsferieaktiviteter er f.eks. en del af festivalen. Ballerup Børnekulturfestival er for børn og unge i alle aldersgrupper i hele kommunen. Formålet med festivalen er, at den skal

samle børn og unge på tværs af kommunen ved at sætte fokus på kultur og fællesskab gennem oplevelser. I 2019 er temaet »Skoven og jagten«.

Se mere om børnekulturfestivalen på bornefestival.ballerup.dk

Fjernmagasin på Østerhøjskolen

I starten af sommeren fik museet mulighed for at få et magasinlokale i kælderen på Østerhøjskolen. Vi har i mange år lidt af pladsmangel på magasinerne, der primært befinder sig på lofterne over udstillingerne, hvor tilgængeligheden også er svær. Vi er derfor meget glade for at få ekstra plads særligt til de store museumsgenstande som f.eks. møbler. Vi har været så heldige at arve nogle store opbevaringsreoler fra rådhuset og er pt. i gang med at indrette det nye lokale og udarbejde en

Museets registrator og frivillige medarbejder Svend Erik Jensen måler det nye magasinlokale op.

Filmholdet fra TV2 Lorry, der besøgte museet den 7. juli.

plan over de genstande, der skal flyttes.

TV2 Lorry på besøg

Søndag den 7. juli optog TV2 Lorry på museet. Udsendelsen blev vist om aftenen som en del af et tema om Ballerup Kommune.

Renovering af Lindbjerggård

Vi har gennem de seneste år renoveret og nyopbygget udstillingerne på Pederstrupgård. Der er også udarbejdet skilte og nyformidling af Skomagerhuset og Lynsmedens Hus. Vi står nu overfor renovering og nyformidling af interiørudstillingen på Lindbjerggård. Vi har gennem længere tid på skrivebordsplan været i gang med arbejdet, og der er blandt andet udarbejdet tekster til stuerne på gården. Vi er nu næsten i hus med at indhente tilbud fra håndværkere. Vi lukker derfor Lindbjerg-

gård i november og december, og formentlig vil renoveringen også strække sig ind i det nye år.

Den overordnede plan er at bevare den grundlæggende indretning på gården. Soveværelset, klunkestuen, erindringsstuen og folkestuen vil fortsat være interiørudstillinger. Storstuen vil fungere som et galleri, hvor skiftende lokalhistoriske malerier udstilles. I jagtstuen formidles museets tidlige historie og de lidt skæve samlinger og genstande. I vikualierummet i forlængelse af folkestuen kommer det til at handle om elektrificeringen af landbohusholdningerne. Denne historie vil blive fortalt med udgangspunkt i samsamlingen omkring køkkenmaskinen Ballerup Mixeren. En konservator med speciale i malerier fra Bevaringscenter Sjælland vil stabilisere vægdekorationerne og de påmalede paneler

i soveværelset. Vi regner med at være i mål med hele renoveringen til foråret 2020.

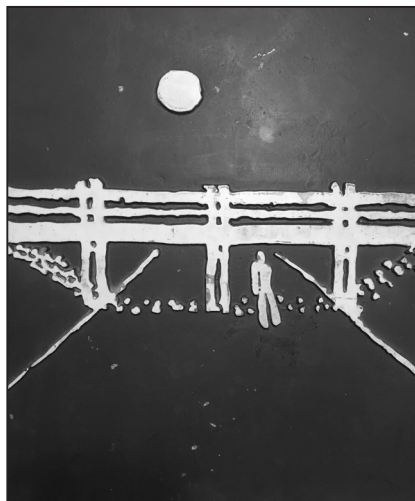
Banegårdsplads og juletog

Som en del af det 4-årige udviklingsprojekt »Byen i forandring« sætter vi fra den 12. november til den 20. december spot på Banegårdspladsen i Ballerup, der netop er blevet færdig efter flere års renovering. I et lille udstillingsspot sættes fokus på pladsens historie som centrum for stationen og på udviklingen af området i dag. I udstillingen om Ballerups historie, hvor udstillingsspottet vises, kan man også blive klogere på Frederikssundsbanens fødsel og S-togets ankomst til byerne i kommunen.

Da Lindbjerggård er lukket pga. renovering, er årets juleudstilling flyttet til Pederstrupgård. Juleudstillingen hænger sammen med temaet om stationen og tog. I bunden af den store montre, der handler om togets ankomst til byerne, kan man nemlig opleve juletoget køre i et stort vatnisselandskab. Toget kører forbi Skovlunde, Ballerup og Måløv stationer, hvor der er julestemning anno 1920. Tove Palm fra miniatureforeningen Mini er pt. optaget af at bygge de tre stationer i miniformat.

Broens Kvarter

Museet har netop fået et skilt fra bebyggelsen Lundegården i Ballerup forærende af en privat giver. Ved hvert område i bebyggelsen er opsat et symbol, der helt enkelt viser områdets navn således, at man let kan finde rundt i bebyggelsen uden at læse vejnavne. Skiltet, museet har fået, har siddet ved

Skilt fra Broens Kvarter.

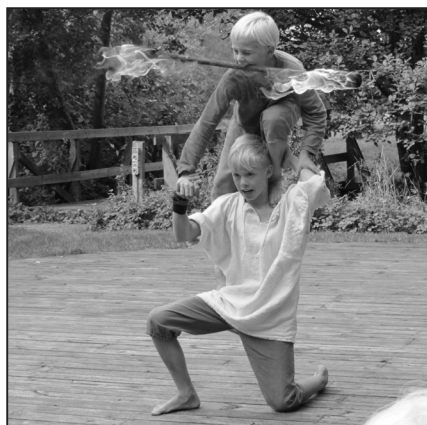
Broens Kvarter og forestiller en bro. Bestyrelsen i boligselskabet besluttede i starten af 1990'erne at få udskiftet de oprindelige skilte i bebyggelsen til nogle nye. Disse kan ses på mit-lu.dk

Ny koordinator og nye frivillige på haveholdet

I juli startede John Dühring i et seniorjob som koordinator på museet. John har gennem mange år været teamleder i vaskeriet hos Berendsen Tekstil Service. Han står for at koordinere og samarbejde med frivilliggruppen.

John startede sit nye arbejde på museet med at søge nye frivillige til haveholdet, hvilket han havde succes med. Vi kan derfor ikke kun sige velkommen til John, men også velkommen til en lille flok nye frivillige i det grønne. Vi er glade for de nye ansigter på museet – velkommen til jer alle!

Skoletjenesten Pederstrup

Der er gået 3½ år, siden Skoletjenesten Pederstrup gik i luften, som en sammenlægning af skoletjenesten på Ballerup Museum og Naturvejlederen. De få år har budt på mange forandringer for både lærere, pædagoger, elever og medarbejdere, der alle har skullet lære en ny enhed at kende og vende sig til at booke direkte på hjemmesiden.

Vi har formuleret en vision, der hedder: »Alle børn og unge skal være fortrolige med deres hjemstavns natur, miljø, kultur og historie.« Som sådan har alle de aktiviteter, vi laver, et Ballerup-perspektiv. Der skal være en vinkel på emnet eller temaet, som kan relatere sig til Ballerup Kommune og bidrage til, at eleverne bliver fortrolige med det sted, de kommer fra.

Enheden, Ryttergården og Pederstrup

I dag består skoletjenesten af fem medarbejdere (med varierende timetal) inden for områderne natur- og kulturhistorisk formidling til skoler og dagtilbud. Vi er en etableret del af folkeskolen og dagtilbudsområdet i Ballerup Kommune. I 2018 deltog næsten 5.000 børn og unge, samt mere end 500 lærere og pædagoger i små 250 læringsaktiviteter over hele kommunen. Det er en lille stigning fra året før.

Vi sidder i et kontorfællesskab på Ryttergården med Folkekirkens Skoletjeneste i Ballerup-Furesø Provsti (www.midtiverden.dk). Ryttergården deler vi med foreninger, der har været på gården siden 1970'erne, så på mange måder er vi de nye i klassen. Vi er rigtig

Foto: Skoletjenesten Pederstrup.

Foto: Skoletjenesten Pederstrup.

glade for samarbejdet om stuehuset, og at vi også har kunnet trække på folkedanserne i forbindelse med aktiviteter til skolerne.

Historieformidling

For den historiefaglige formidling gælder det, at en stor del af forløbene til skolerne tager udgangspunkt i landsbyen Pederstrup og Ballerup Museums samlinger og udstillinger. Uden dem ville vi være hårdt prøvet, for her kan eleverne blandt andet komme helt tæt på landbolivet i 1800-tallet, gå i skole som i 1910 og opleve storfyrstinde Olga's liv. Samtidig giver museets samlinger os mulighed for at præsentere eleverne for originalgenstande, som gør lokalhistorien nærværende.

Vi søger hele tiden at finde nye vinkler og veje ind i de tilbud, vi skaber til skolerne. Læring skal hos os engage-

re, involvere og udfordre eleverne. I 2018 stod historiker Sara Kvist f.eks. på hovedet i middelalderarkiver for at finde en historie om en mand, der testamenterede Måløv væk omkring år 1400. Den historie blev til et rollespil om bøndernes forhold til magthaverne i adel og kirke. I 2019 kan eleverne i Matematik flytte Pederstrup som en del af udskiftningen, gå på jagt i Hareskoven og lave mad som i renæssancen. De to sidste er begge baseret på det kongelige jagthus Frederik 2. og Christian 4. havde i Ballerup.

Fremtiden

Vi forventer, at alle Ballerup Kommunes børn og unge i løbet af deres skoletid vil besøge Pederstrup og tage del i læringsaktiviteter hos Skoletjenesten Pederstrup. Med de forhåndenværende ressourcer har vi nogenlunde nået max. kapaciteten for, hvor mange elever vi kan møde på et skoleår. Det betyder fokus på at udvikle indhold og kvalitet, der på forskellig vis taler ind i folkeskolens mål og formål, og som er med til at styrke elevernes kendskab til deres hjemstavns natur, miljø, kultur og historie.

Se mere på www.skoletj-pederstrup.dk

*Janus Clausen
historiker og koordinator*

skoletjenesten
PEDERSTRUP

SKOVEN OG JAGTEN

Skoletjenesten Pederstrups bidrag til Ballerup Børnekulturfestival

rets tema for Ballerup Børnekulturfestival er »Skoven og jagten«. Et tema, der blandt andet knytter sig til Ballerup Museum, Grantoftegård og Skoletjenesten Pederstrups fælles arbejde med at sætte fokus på det kongelige jagthus, som Frederik 2. og Christian 4. havde i renæssancens Ballerup.

Forestillingen om en markering har ændret udseende, siden idéen blev forestret i 2017, men kulminerer i år med årets høstmarked i Pederstrup, en fin udstilling på museet og fire læringsforløb til folkeskolerne. Her vil vi præsentere de forløb, som eleverne kan prøve kræfter med i efteråret som en del af årets børnekulturfestival.

Jagt som i gamle dage i Ballerup 3-6 år i dagtilbud

Børnene møder en krybskytte. Hendes familie er sultne, og i skoven er der masser af vildt. Men kun kongen må skyde og spise det. Alligevel drister hun sig ud med bue og pil og prøver at nedlægge et dyr til familiens næste måltid. Børnene skyder med bue og pil, lærer om råvildtet, smager vildtkød og leger, at de selv går på jagt ude i skoven.

Kongens jægere – på klapjagt i 1500-tallets Hareskov 0.-3. klasse i Dansk og Historie

Når kongen gik på jagt i Hareskoven, så var bønderne med. De skulle hjælpe

Foto: Skoletjenesten Pederstrup.

Foto: Skoletjenesten Pederstrup.

med at drive vildtet frem og gøre det træt. Vi leger, at vi er råvildt, vildsvin, konge, jagtmester og bønder i renæssancen. Hvordan får bønderne bedst drevet vildtet frem til kongen? Hvordan vil kongen tage livet af det stakkels dyr? Og hvad sker der, hvis dyret løber ud på marken og tramper kornet fladt?

På jagt

4.-8. klasse i Natur/Teknologi

Hvordan foregår det, når en jæger i dag er på jagt, og hvad stiller jægeren op med byttet? Sammen med jægeren Nikolaj Hjorth fra Måløvhøj Skole ligger eleverne på lur i et buskads på en mark mellem Pederstrup og Smørum. Jagthunden er også med, og er vi heldige, så nedlægger Nikolaj en due eller to. Efter jagten skiller vi dyret ad, taler om dets anatomi og tilbereder brystkødet, så alle kan smage.

Jagten og skoven

– på cykeltur i jagthusets hjulspor

3.-6. klasse i Historie

Eleverne skal i dette forløb blive kloge-re på, hvordan bønderne i renæssancen både var afhængige af skovens res-sourcer, og samtidig afskåret fra at tage

del i de bedste af skovens ressourcer. Byen ligger tæt på skoven, men ad-gangen er reguleret af kongen. Så hvad måtte bønderne i skoven – og hvad måtte kongen? Vi cykler fra Ballerup Kirke ad Skovvej til Jonstrupvang, finder spor fra dengang og leger, at vi er på jagt.

Kongens jagtgilde

– maddannelse og madkultur

i renæssancen og i dag

6.-8. klasse i Madkundskab

og Historie

Når kongen kom til Ballerup, betød det arbejde for bønderne. Med majestæten fulgte en masse mennesker, der alle skulle have husly og mad i nogle dage. I dette rollespil skal eleverne tilberede kongens jagtgilde: Med opskrifter fra Danmarks første kokebog (1616) høster de grøntsager på Grantoftegårds marker, slagter en høne og tilbereder op til 10 retter mad over åben ild, under åben himmel.

Tilbage på skolen har eleverne en råvarekasse med opskrifter på moderne sunde, klimavenlige retter. Hvad er forskellen i den måde, kongen spiste i renæssancen, og vi spiser i dag?

Ved tre forløb deltager elever fra Hotel- og Restaurantskolen i under-visningen af op til 70 folkeskoleelever. Her parteres hele ænder, og bag Ryt-tergården vil op til 100 mennesker ar-bejde i udekøkkenet – på en gang!

Forløbet er lavet i samarbejde med Grantoftegård og støttet af Undervis-ningsministeriets »Pulje til maddan-nelse i folkeskolen«.

A large, stylized white number '3' is centered on a gray background, serving as a backdrop for the text.

gode grunde til at kontakte ABCtryk

- god og hurtig service
- kvalitetstryk
- den rigtige pris

ABCtryk

Folekær 21 · 2765 Smørum · Telefon 4497 1080
Email: post@abc-tryk.dk

MEDLEMSKORT

2019–2020

Ballerup Historiske Forenings *bestyrelse*

Formand

Gurli Lytzen
Viggo Barfoeds Alle 23
2750 Ballerup
44 65 08 61 / 21 46 42 02
gurli.lytzen@outlook.dk

Næstformand

Lisbet Haubro Christensen
Knastebakken 65
2750 Ballerup
40 59 14 44
lisbethaubro@gmail.com

Kasserer

Jørgen Bragge
Pilehøjvej 47
2750 Ballerup
44 65 24 25 / 40 55 24 25
jorgen@bragge.dk

Sekretær

Hanne Nygaard
Erantishaven 58
2765 Smørum
44 97 50 28 / 20 31 06 30
hanne.newgaard@gmail.com

Jette Garder

Kildebuen 3
2740 Skovlunde
23 40 45 01
gardermorild@gmail.com

Peter Hesselholt

Lerbjergvej 6
2750 Ballerup
21 42 82 81
ph21428281@gmail.com

Svend Jørgen Jensen

Tjørnevænget 39
2740 Skovlunde
44 91 91 97 / 20 21 07 33
svendjensen@lic-mail.dk

